

1. Pascha

Het was de donderdagmiddag voor Pasen. Het leek meester Willem van groep 7 van de Christelijke Basisschool ‘De Hoeksteen’ een goed idee om deze middag te gebruiken voor het bespreken van wat Christenen het komende lange weekeinde nou precies vieren. Daarom vroeg hij aan zijn klas: “Waarom is het morgen een vrije dag?”

“Omdat het dan Goede Vrijdag is”, antwoordde Sophie vrijwel onmiddellijk. “Het is morgen inderdaad vrijdag”, reageerde meester Willem, “maar waarom wordt deze vrijdag ‘goed’ genoemd?” Het bleef lang stil.

“Wat gebeurde er zo’n tweeduizend jaar geleden in de buurt van Jeruzalem op deze Goede Vrijdag?”, vroeg meester Willem om zijn leerlingen op weg te helpen. Dat wist Sophie wel: “Toen werd de Here Jezus gekruisigd”, antwoordde ze. “Maar dat is dan toch juist helemaal niet goed”, reageerde Leon spontaan. Meester Willem was erg blij met deze reactie, en zag daarom maar door de vingers dat Leon zijn hand niet eerst had opgestoken. De meester keek aandachtig naar zijn leerlingen, om te zien wie in staat was om deze paradox te doorzien. Dat bleek Jesse te zijn: “Jezus moest sterven als opoffering voor onze zonden, zodat alle mensen op aarde verlost konden worden van het kwaad”. Niet alleen zijn klasgenoten waren onder de indruk van dit antwoord, want ook meester Willem kon eigenlijk zijn oren maar nauwelijks geloven. Hij had het zelf niet beter kunnen verwoorden.

Jesse stak zijn hand op. “Wil je iets vragen, Jesse?”, zei de meester. “Inderdaad, meester”, antwoordde Jesse. “Ga je gang”, zei meester Willem.

Jesse begon als volgt: “Toen Jezus net zo oud was als ik nu ben – namelijk 12 jaar – mocht hij voor het eerst mee naar de viering van het Paasfeest in Jeruzalem. Wij vieren nu met Pasen dat Jezus uit de dood is opgestaan. Maar wat vierde Jezus zelf met Pasen?”

Dat vond meester Willem een goede vraag, die hij gelijk doorspeelde naar de overige leerlingen. “Wie weet dit?”, vroeg hij. Deborah wist dit, want haar ouders hadden Joodse vrienden. Ze had bij die mensen een keer een grote ronde cracker gegeten. Deborah had er maar kaas op gedaan. Dit platte brood heet ‘matze’, als ze het goed had onthouden. Ze antwoordde: “Jezus vierde het Joodse Paasfeest. Ik geloof dat dit Pesach wordt genoemd.” Daarop stak Jesse gelijk zijn hand opnieuw op. Toen hij mocht praten vroeg hij: “Maar wat vieren de Joden dan tijdens Pesach?”

Ook deze vervolgvraag speelde de meester weer door naar de klas, maar niemand wist dit. Hij gaf daarom zelf maar het antwoord: “De Joden vieren met Pesach dat er heel lang geleden een einde kwam aan hun slavernij in Egypte. Maar pas na de tiende plaag van God gaf de gemene farao zich echt gewonnen en liet hij het volk van God vrij om te gaan.” Tevreden over zijn antwoord keek hij naar Jesse, in de verwachting dat hij wel onder de indruk zou zijn van de kennis van zijn leraar. Meester Willem zag daarentegen dat Jesse alweer zijn hand had opgestoken.

“Ja, Jesse?”, zei hij met enige tegenzin. Jesse begon als volgt: “Toch is er iets wat ik niet begrijp, meester. In het twaalfde hoofdstuk van het Bijbelboek Exodus lezen we dat het volk van God het bloed van het Paasoffer op hun deurposten smeerden, zodat de Engel des Doods niet door deze deuren naar binnen zou gaan die nacht. Maar zoals de 12-jarige Jezus niet zijn eigen wederopstanding met Pasen kan hebben gevierd, zo kan het slavenvolk in Egypte niet hun eigen bevrijding hebben gevierd met Pesach. Daarom begrijp ik niet wat de Joden in Egypte tijdens de Pesach vóór de uittocht zouden hebben gevierd?”

Daar moest meester Willem even over nadenken. Eerlijk gezegd had hij daar namelijk nog nooit over nagedacht. Maar opeens kwam gelukkig het antwoord in hem omhoog. Hij zei: “De Joodse slaven vierden die avond alvast dat zij de volgende dag Egypteland zouden mogen

gaan verlaten, nadat alle Egyptische eerstgeboren die nacht zouden worden gedood.”

“Maar, meester”, reageerde Jesse gelijk, die in zijn enthousiasme helemaal was vergeten om eerst zijn hand op te steken, “nadat iedere plaag was geweest werd toch steeds het hart van de farao verhard, en liet hij het volk van God opeens toch maar weer niet gaan. Hoe konden de Joodse slaven dan vooraf weten dat de farao zich na deze tiende plaag zich wel aan zijn woord zou houden? Misschien waren daarvoor wel 12 plagen nodig, evenveel als het aantal zonen van Jakob, waaruit de 12 stammen van Israël zijn ontstaan. Wie zal het zeggen?”

Meester Willem ging rechtop zitten. Hij had het onbehaaglijke gevoel dat de rollen waren omgedraaid. Hij, een hoogopgeleide man van 48 jaar, werd ondervraagd door een jongen van 12. Wat gebeurde hier?! Hij haalde even diep adem, en zei: “Beste Jesse, de plagen werden steeds erger. De tiende plaag is de dood. Erger dan de dood is er niet. Daarom wist het volk van God dat de farao hen na de tiende plaag zou laten gaan.” Enigszins opgelucht, en zelfs een beetje trots op zichzelf, keek de meester de klas rond, om als laatste richting Jesse te kijken.

Maar Jesse was toch nog niet tevreden. Hij stak wederom zijn hand in de lucht. “Ja, Jesse?”, zei meester Willem met een diepe zucht. “Wat betekent de naam ‘Pesach’, meester?”, vroeg Jesse. Dat wist meester Willem gelukkig wel direct. Hij antwoordde: “Dit Hebreeuwse woord betekent ‘passeren’, want tijdens hun uittocht *passeerde* het volk van God de Rode Zee, door over de bodem daarvan de lopen, met een weerskanten een muur van water.” Terwijl hij opnieuw zelfvoldaan de klas rondkeek, werd zijn hoofd opeens vuurrood. Hij keek verschrikt naar Jesse, die hem deze strikvraag had gesteld. Jesse keek vol mededogen terug. Hij wilde het zijn meester helemaal niet moeilijk maken. Hij wilde gewoon begrijpen wat er in de Bijbel staat, omdat hij aanvoelde dat het heel erg belangrijk was om dit te weten.

Omdat zijn klasgenoten hem vragend aankeken, vanwege het rode hoofd van hun meester, zei Jesse tegen hen: “Op de vooravond van de

tiende plaag konden de Joodse slaven onmogelijk hebben geweten dat ze daarna tijdens hun uittocht de Rode Zee te voet zouden gaan passeren. Toch vierden ze die avond alvast het Passeerfeest, aangezien dat inderdaad de betekenis is van de naam ‘Pesach’. Daarom vroeg ik aan onze meester wat deze naam betekent.” Maar ook na deze korte uitleg bleven zijn klasgenoten Jesse vragend aankijken.

Nu de rollen toch waren omgedraaid leek het meester Willem een beter idee om Jesse maar te gaan ondervragen. Hij zei: “Jij hebt er blijkbaar goed over nagedacht, Jesse. Wat was volgens jou dan de eerste en dus oorspronkelijke betekenis van het Passeerfeest dat wij tegenwoordig Pasen noemen?”

Jesse vroeg: “Mag ik voor de klas gaan staan om het te vertellen?” Dat mocht van de meester. Terwijl de meester op de stoel van Jesse ging zitten, liep Jesse naar voren. Hij begon zijn spreekbeurt als volgt: “De naam ‘Pesach’, of eigenlijk ‘Pascha’, komen we voor het eerst tegen in het twaalfde hoofdstuk van Exodus. Daarin wordt niet alleen beschreven wat het Joodse slavenvolk moest doen voorafgaand aan de nacht van de tiende plaag, maar ook wanneer. Dit Passeerfeest moest namelijk worden gevierd vanaf zonsondergang op het etmaal van de volle maan van eerste maand van het zonnejaar, waarbij het zonnejaar begint bij de lente. Dit is dus een ander begin dan dat van ons huidige kalenderjaar op 1 januari.”

“Maar wat heeft dit met ‘passeren’ te maken?”, wilde Sophie weten. “Eerst even je vinger opsteken”, zei meester Willem corrigerend. Jesse antwoordde: “Vanaf het begin van de winter worden de dagen steeds een beetje langer, en de nachten een beetje korter. Maar pas vanaf het begin van de lente is er in een etmaal meer licht dan duisternis. We kunnen dan zeggen dat het licht de duisternis heeft ingehaald, of dat het het licht de duisternis heeft *gepasseerd*. Dat is dus de eerste en oorspronkelijke aanleiding voor de viering van het Passeerfeest”, concludeerde Jesse.

Meester Willem kon hier geen speld tussen krijgen. Echter, deze uitleg klonk hem behoorlijk heidens in de oren. Hoe kon hij nu het beste reageren? Opeens schoot het hem te binnen dat Moslims altijd naar het oosten bidden, en dat Pasen in het Engels *Easter* wordt genoemd, en in het Duits *Ostern*. Voor de Moslims symboliseert dit Mekka, en voor de Joden en Christenen zal dat dan wel Jeruzalem zijn, zo redeneerde hij. Daarom vroeg hij aan Jesse: “Weet jij hoe het Paasfeest in het Engels wordt genoemd, Jesse?” Hij kreeg echter niet het antwoord dat hij verwachtte.

Jesse antwoordde: “Daarom zeggen de Engelsen ook *Passover*, waarmee wordt aangegeven dat de hoeveelheid licht in een etmaal de hoeveelheid duisternis heeft ingehaald, of is gepasseerd.” Meester Willem wist het even niet meer. Daarom ging Jesse maar verder: “Ik ben erg blij dat u vanmiddag bent begonnen met het bespreken van de betekenis van het Paasfeest, meester. Ik heb namelijk nog veel meer vragen, bijvoorbeeld over die platte broden die de Joden dan eten. Het liefste zou ik echter gewoon bij het begin beginnen, en alle hoofdstukken van zowel Genesis als Exodus één voor één hier in de klas bespreken. Om daar voldoende tijd voor uit te trekken stel ik voor dat wij morgen, dus op Goede Vrijdag, evenals op deze zaterdag en op Paaszondag naar school komen om dit gezamenlijk te gaan bespreken”.

Niet alleen zijn medeleerlingen dachten dat Jesse knettergek was geworden, ook meester Willem dacht dit. Maar voordat ook maar iemand kon reageren, zei Jesse: “Natuurlijk meen ik dat niet echt. Ik vroeg me alleen af hoe dat gegaan moest zijn toen Jezus voor de eerste keer mee mocht naar de viering van het Passeerfeest in Jeruzalem? Hij was, zonder hiervoor eerst toestemming te vragen, na afloop van deze viering daar achtergebleven. Vervolgens lezen we in Lucas 2 vers 46: ‘En het geschiedde na drie dagen dat zij hem in de tempel aantroffen, zittend in het midden van de leraren, hen zowel aanhorend als ondervragend.’ Dat is wat ik hier vanmiddag in onze klas heb geprobeerd na te bootsten. Daarom sta ik nu voor de klas, net zoals de 12-jarige Jezus daar in het middelpunt stond. Alleen ik sta hier maar een paar minuten, en terwijl Jezus daar drie etmalen lang in het middelpunt van de

belangstelling stond, al zal hij ‘s nachts vermoedelijk wel hebben geslapen, evenals tussendoor wat hebben gegeten en gedronken, en zal hij uiteraard ook af en toe naar het toilet zijn gegaan.” Jesse pauzeerde even. “Mag ik u wat vragen, meester?”, vervolgde hij.

Meester Willem knikte. “Hoe vond u het toen ik u die strikvraag stelde?” Meester Willem wist niet of hij nu eerlijk moest zijn over zijn schaamte over zichzelf, of dat hij als leraar een didactisch verantwoord reactie moest geven. Hij koos voor het laatste: “Ik vond het helemaal geen strikvraag, hoor, Jesse. Het was juist een heel goede vraag, waardoor we nog meer over het Paasfeest te weten zijn gekomen.” “Maar uw hoofd werd toen opeens erg rood”, reageerde Jesse. Meester Willem had spijt dat hij niet gelijk eerlijk had geantwoord: “Ik realiseerde me opeens dat het antwoord dat ik had gegeven niet juist kon zijn, en daar schaamde ik mij voor”, openbaarde meester Willem. “Dat is precies wat ik bedoel”, vervolgde Jesse. “Jezus was op bezoek in de tempel van de hoofdstad, waar hij het gesprek aanging met de hoogste priesters van het land. Wellicht heeft hij ook doorgevraagd over de allereerste Pascha zoals beschreven in Exodus 12. Hoe zeer zouden zijn vragen deze alom gerespecteerde schriftgeleerden in verlegenheid hebben gebracht? En indien dat inderdaad het geval was, zouden ze dan de volgende dag opnieuw naar dat jochie zijn gekomen om verder te worden ondervraagd? En evenzo de dag daarna? En de dag daarna nogmaals?”

De meeste kinderen zaten met open mond te luisteren naar wat Jesse vertelde. Zo kenden zij Jesse helemaal niet. Ook meester Willem had dit niet zien aankomen. Maar Jesse was nog lang niet klaar.

“En weet je wat Jezus tegen zijn moeder zei, nadat zij hem na dagenlang wanhopig zoeken eindelijk had gevonden?” Jesse ging gelijk door, want hij verwachtte geen antwoord op deze retorische vraag: “Jezus antwoordde zijn moeder als volgt: ‘Waarom is het dat jullie mij zoeken? Weten jullie niet dat het voor mij nodig is om te zijn in wat van mijn vader is?’ Jezus zegt dit dus niet alleen tegen zijn moeder, maar ook tegen haar man Jozef. Daarmee benadrukt Jezus ook nog

eens dat Jozef helemaal niet zijn echte vader is. Al met al een zeer brutaal antwoord, als je het mij vraagt. Maar wellicht voelde de 12-jarige Jezus zich een hele pief omdat hij de hoogste priesters van het Jodendom drie dagen lang onderricht had gegeven in de teksten van het Oude Testament.”

Nu ging Jesse toch echt te ver, vond meester Willem. Op een Christelijke basisschool wordt niet gespot met Jezus, zeker niet op de dag voorafgaand aan de herdenking van Zijn kruisiging. Hij maakte daarom snel een einde aan deze spontane spreekbeurt van Jesse. “Dank je wel, Jesse”, zei hij. “Je mag weer op jouw stoel gaan zitten”.

Terwijl Jesse terugliep stak Leon zijn hand op. Nadat de meester hem het woord had gegeven vroeg hij aan Jesse: “Hoe kan het dat jij hier zo veel over weet?” Jesse antwoordde: “Gisteravond was een goede vriend van mijn vader op bezoek, en hij stelde mijn vader deze vragen, en nog veel meer. Ik zat erbij en kreeg soms ook een vraag. Ik vond het zo boeiend dat ik er daarna in bed nog een tijd over heb nagedacht. En nadat ik vanochtend ben opgestaan heb ik als eerste Exodus 12 en Lucas 2 heel aandachtig doorgelezen. Die man zei ook nog, bij zijn vertrek, vlak voordat ik naar bed moest: ‘Ik doe al bijna tien jaar aan intensieve Bijbelstudie, heb al ongeveer 10% van de Bijbel woord voor woord opnieuw vertaald en de betekenis ervan vers voor vers helemaal uitgeschreven, maar nog niet één gemeente heeft mij gevraagd voor een presentatie, terwijl de hoogste farizeeërs zich destijds wel drie dagen achtereen lieten ondervragen door een jongen van 12. Ik vind dit zeer moeilijk te geloven.’ Deze woorden hebben zo’n diepe indruk op mij gemaakt dat ik vanmiddag mijn kans moest grijpen om te zien of die goede vriend van mijn vader een punt had.”

Of dat zo was wist meester Willem nog zo net niet, maar de meeste klasgenoten van Jesse vonden van wel.

En jij? Wat vind jij?